

ΙΓ΄ Εργαστήριο Ζωγραφικής της Α.Σ.Κ.Τ.

Αν. Καθηγήτρια Δρ. Ερατώ Χατζησάββα Διευθύντρια ΙΓ΄ Εργαστηρίου Ζωγραφικής,
Πρόεδρος Εικαστικού Τμήματος της Α.Σ.Κ.Τ.

Περικλής Αντωναρόπουλος, Βασίλης Παφίλης Συντονισμός

Ελένη Νικολάου

(εν πτυχίω καλλιτέχνης του ΙΓ΄ Εργαστηρίου Ζωγραφικής της Α.Σ.Κ.Τ.)

Επιστροφές, 2020

Σαράντα οκτώ χρόνια μετά την τουρκική στρατιωτική εισβολή στην Κυπριακή Δημοκρατία το τραύμα παραμένει νωπό. Ο ξεριζωμός από τα σπίτια τους, η πράσινη γραμμή ως απαγορευτικό στις ρίζες τους, η μνήμη όσων χάθηκαν, η προβολή αρχαιακού υλικού ενδυναμώνουν τη συλλογική μνήμη και ενώνουν νοητά τους μετέχοντες σε αυτήν. Υπενθυμίζοντας μας την κύρια λειτουργία της μνήμης: να αποφευχθεί η λήθη. Το βίντεο «Επιστροφές» είναι βασισμένο στο ομώνυμο ποίημα του Δ. Δασκαλόπουλου. Η κάμερα εστιάζει σε ένα παραδοσιακό ασημένιο κυπριακό σκεύος με περίτεχνη διακόσμηση (χανάππι), γεμάτο σιτάρι, τοποθετημένο πάνω σε λευκό κεντημένο τραπεζομάντηλο. Δίπλα από το σκεύος υπάρχει ένα ασημένιο κουταλάκι. Ένα χέρι παίρνει το κουταλάκι και με σταθερά αυξανόμενο ρυθμό αφαιρεί ευλαβικά το σιτάρι. Σταδιακά διακρίνεται ο πάτος του πιάτου από τον οποίο ξεκινά προβολή αρχαιακού υλικού της εισβολής από τις πηγές “Eurpnews - Κύπρος: 20 Ιουλίου 1974 - 45χρόνια από την τουρκική εισβολή” και “NETΠολεμικό ανακοινωθέν-20 Ιουλίου 1974”. Μόλις γίνουν αντιληπτές οι σκηνές του αρχαιακού υλικού το χέρι εντείνει τις κινήσεις του μέχρι να αφαιρεθεί όλο το σιτάρι, ενώ ακούγονται οι σειρήνες της εισβολής. Οι σειρήνες ηχούν κάθε 15 και 20 Ιουλίου, δεν σε αφήνουν να ξεχάσεις. Κάθε χρόνο, τις ίδιες ώρες 08:20 και 05:30 το πρωί αντίστοιχα, όπως τότε, πριν από 48 χρόνια που ήχησαν για το πραξικόπημα, και την εισβολή του 1974. Υπό τον ήχο των σειρίνων παρακολουθούμε εναλλαγές έγχρωμων και μαυρόασπρων σκηνών αλεξιπτωτιστών, στρατιωτών, καπνού, ερειπίων, προσφύγων έως και την τελευταία: μια έγχρωμη σκηνή της σημερινής εικόνας της πράσινης γραμμής στη Λευκωσία. Μέσα από το έργο αυτό προσπάθησα να προσεγγίσω όλες τις εντάσεις που ενυπάρχουν στην διεργασία της μνήμης ως βίωμα καθώς και το τραύμα που άφησε η εισβολή του «Αττίλα» το 1974 στον κυπριακό λαό. Η διάρκεια που δημιουργείται για να κρατηθεί η ροή στην οποία συμμετέχει ο θεατής συνομιλεί με τη χορευτική επιτέλεση της χορογράφου **Ζωής Ευσταθίου**. Το βίντεο προβάλλεται στο εσωτερικό του βαγονιού, του οποίου το κάτω μέρος είναι γεμάτο με σιτάρι. Όπως το χέρι στο βίντεο έτσι και η χορεύτρια, «σκάβουν» το παρελθόν για την πλήρη γνώση της Ιστορίας, την διαχείριση του τραύματος και της απώλειας. Το ασημένιο σκεύος και το κουτάλι που χρησιμοποιήθηκαν είναι οικογενειακά κειμήλια τα οποία μεταφέρθηκαν κατά τον ξεριζωμό από την Τύμπου. Ο ξεριζωμός δεν διαφέρει από το πένθος με το οποίο

είναι συνδεδεμένο το σιτάρι, το οποίο μας παραπέμπει στα μνημόσυνα, την θύμηση και τις ρίζες του καθενός.